

"Het genetische werkveld vormt allerm minst een speeltuin voor wetenschappers", meent Pascal Borry. © RO

Pascal Borry en Gert Matthijs, *Iedereen GENiaal, Humane genetica in woorden & cartoons*, Ballon Media, Antwerpen, 224 blz. Bestellen kan via www.tertio.be

"Risicozoeker vervangt risicodrager als kop van jut"

Ine Van Hoyweghen gaat na hoe voorspellende geneskunde solidariteit ondergraaft

"Onze wetgever verbiedt sinds 1992 dat genetische risico's aanleiding geven tot discriminatie op de verzekeringsmarkt", stelt sociologe Ine Van Hoyweghen (KU Leuven). "Die bescherming van risicodragers ondergraaft in direct de solidariteit met medeburgers die gezondheidsrisico's niet schuwen."

"Wie door het lot ongunstige kaarten is toebedeeld, hoeft hierdoor geen torenhoge premies te vresen voor pakweg een levensverzekering", geeft Ine Van Hoyweghen aan. "Dat terechte verbod geeft tuitig evenwel van een sterk deterministische kijk op humane genetica. Alsof een DNA-staal zonder meer toelaat compleet betrouwbare risicoprofelen van verzekeringsnemers te schetsen."

"Intussen is aangetoond hoe voor zo'n determinisme geen wetenschappelijke basis bestaat", vertelt de sociologe die in Leuven doceert dankzij "Odyssseus". Dat financieringsprogramma loodst Belgisch academisch talent na een buitenlandse omzwerving naar de thuishaven. "Het inzicht is kerziekte of ligt hun cholesterolgehalte te hoog."

Belgisch lijden zij nu onder meer vaker aan suikerziekte of ligt hun cholesterolgehalte te hoog."

"Het valt me op hoe een aanzienlijk segment van onze samenleving gewonnen blijft voor dat

Structurele oorzaken

"Globaler heeft het lobbywerk van medici, ethici, beleidsmakers en patiëntengroepen tegen genetische discriminatie onbedoeld onze kijk op solidariteit gewijzigd", vervolgt Van Hoyweghen. "Vanuit een heilig geloof in de voorospel- en maakbaarheid van gezondheid vinden we dat burgers met een erfelijke belasting als enigen geen schuld hebben aan hun aandoeningen. Maar van de weermacht beschouwen we leefstijlrisico's des te meer als zelfgezoekt. Lees, wie ondanks schijnbaar 'goede genen' rookt, dikker is of zich op een andere manier 'onnatig' toont, dient daarvoor maar de kosten te dragen. De 'risicozoeker' heeft zo 'risicodragers' afgewisseld als kop van jut. Een zienswijze die al de tariefniveaus van private verzekeraars beïnvloedt en steeds meer binnensluipt binnen sociale verzekeringsstelsels, zoals in Duitsland."

"Individueel risicogedrag bestrafen, treft bovengemiddeld de armste bevolkingsgroepen."

soort voorwaardelijke solidariteit", getuigt de hoofddocente. "Onder meer de recente discussie over een 'vetaks' blijkt een voorafname op een maatschappelijke logica van 'eigen schuld dikke bult'. Daarop valt heel wat af te dingen. Zo blijven in die lofzangen op individuele verantwoordelijkheid uiteenlopende structurele oorzaken – waaronder sociale ongelijkheid – buiten beeld."

Grijze zones rond genetische data

"De Belgische wetgever heeft een duidelijk verbod ingesteld op genetische discriminatie door private verzekeraars", stelt Ine Van Hoyweghen. "De beroepsgroep respecteert deze ban maar zowel controleartsen, verzekeraars als hun klanten signaleren grijze zones. Vragenlijsten die peilen naar de familiegeschiedenis en doodoorzaken van ouders leveren immers informatie over onze genetische constitutie. Ook bij bloedtesten is het onderscheid tussen al dan niet 'genetische' data allerm inst duidelijk."

"Er valt heel wat af te dingen op een 'vetaks'", meent Ine Van Hoyweghen. © ROB STEVENS

Rond het thema *Solidarity in Europe: A new future for an old idea?* houdt de KU Leuven dit najaar een reeks interdisciplinaire lezingen. Meer info: www.soc.kuleuven.be/solidarity/lectureseries

Onderzoek wijst onomstotelijk uit dat iemands sociaaleconomische status een verregaande invloed heeft op zijn of haar voedingsgewoontes en vrijetijdsbesteding. Individueel risicogedrag bestraffen, treft dus bovengemiddeld de armste bevolkingsgroepen. Sowieso overslijpen de ware oplossingen voor gezondheidsproblemen vaak het individuele niveau. Verbeter bijvoorbeeld de levensomstandigheden van kwetsbare groepen in de samenleving. Of streef naar een gezonder leefmilieu. Dergelijke ingrepen sorteren meer effect dan een 'vetaks', al vergen ze uiteraard meer politieke moed."

Vergeeten is gevaarlijk

Gronowski's stilzwijgen duurde zestig jaar: "Ik heb de gebeurtenissen in mijn geheugen verstoppt; wilde het verleden de rug toekeren. (...) Ik wilde leven voor het heden en de toekomst, voor

de betekenis van dat verschil. De beroemde architect Daniel Liebeskind tekende het grondplan als een bliksemschicht: de inslag van het kwaad. Vloeren en muren zijn hellend zodat een zintuiglijke desoriëntatie ontstaat. Het is de uitdrukking van de totaal verstoorde orde."

het weggerationaliseerd. Daarom is net een goede keuze van de organisatoren het theoretische slechts een voorwoord te laten zijn bij het getuigenis van een overlevende."

De Holocaust en het Joodse denken, 2 oktober om 19.30 uur, Vives Campus Kortrijk.

